

Het mes of het penseel

Door Pamela Hemelrijk

DE NAAKTEN VAN kunstenaar Peter Breedijk (69) zijn niet zomaar magisch-realistisch; magisch-felrealistisch is een beter woord. Over anatomie hoeft hem niks te vertellen. Jarenlang was hij assistent-lijkschouwer en de scalpel is hem even vertrouwd als de penseel. De snijkamer als leerschool voor de beeldende kunst, als het ware.

„Nadat ik van de Rotterdamse Academie voor Beelden Kunsten was getrapt, wegens losbandig gedrag, verzeilde ik min of min toevallig bij het Haagse Westeinde Ziekenhuis. Eerst als keukenhulp, later als brancardier, en tenslotte als medewerker op de ontleed-afdeling. Nou, in dat ziekenhuis ging het een stuk losbandiger toe dan op de Academie, kan ik je verzekeren. Duzend mensen werkten daar, van wie 800 van het vrouwelijk geslacht. Je had soms drie, vier verhoudingen in een week. 't Zijn broeinesten van erotiek, ziekenhuizen. Ik herinner me dat een verpleegster een nacht-waker in de badkuip aanetrof met een patiënt. Maak dat je wegkomt, zei die nachtwaker, anders trek ik je d'r bij.”

„Never a dull moment, zal ik maar zeggen. We hebben feesten gehad waarbij we met 50 man in polonaise door het ziekenhuis hosten, poedelnaakt. Daar heb ik ook LSD leren gebruiken. Het halve ziekenhuis tripte; artsen, verpleegsters, fysiotherapeuten... Het gebeurde in een soort hok in de kelder. Het Wolfsnest, werd het genoemd. Ik spreek nu van de late jaren zestig hoor. Hoe het nu is weet ik niet.”

„Ik ben altijd gefascineerd geweest door de dood. Daarom wilde ik ook op de snijkamer werken: zo'n geheimzinnige plek. Aanvankelijk wilde de patholoog-anatoom me niet hebben; hij vond me te nerveus. Maar omdat hij mijn tekeningen bewonderde, ging hij toch overstag. Hij verzamelde kunst. Enfin, na twee weken toekijken mocht ik zelf de scalpel hantieren. Zulke dingen konden toen nog. Ik heb het vak in de praktijk geleerd, als het ware. Hygiënisch was het daar niet bepaald, in die sectiekamer. Ik heb er eens een

merelnest aangetroffen in een kapot raam.”

„Ik heb toen heel veel dode mensen getekend. Nee, die schetsen kan ik niet meer laten zien; ik gaf alles weg in die tijd. 't Is zo iets wonderlijks, wat er met mensen gebeurt als ze zijn overleden! Als de *rigor mortis* voorbij is, dan verdwijnen soms alle sporen van ouderdom, je weet niet wat je ziet. Dan trekken ze helemaal glad. Dan lijken ze soms wel

twintig jaar jonger. Zo schitterend mooi worden ze dan!”

„Niet iedereen is tegen dat werk bestand. Mijn voorganger

was aan de drank geraakt, die kon 't niet verwerken. En zelf vond ik het ook geen pretje hoor. Ik heb er vreselijke nachtmerries van gehad. Maar de nieuwsgierigheid bleef. Misschien komt het door mijn achtergrond. Ik ben als kind in de oorlogsjaren veel met de dood geconfronteerd. Ik ben opgegroeid in een weeshuis. Tijdens het bombardement van Rotterdam zijn we met 150 kinderen geëvacueerd.”

„Uiteindelijk ben ik ondergebracht bij een boerengezin in Gelderland. In 1942 ben ik bij een razzia opgepakt, en in Duitsland tewerkgesteld. Dat heeft allemaal verstrekende gevolgen gehad. Na de oorlog weer een opvoedingsgesticht in Valkenheide, waar het bikkelhard toeging. Toen ik op mijn 18de op eigen benen moest gaan, was ik vrij agressief en wild. Gaandeweg is dat allemaal tot rust gekomen. Ik heb nooit hulp aan anderen gevraagd. Ik heb altijd mijn eigen

boontjes gedopt.”

„Na een jaar of zes ben ik daar weggegaan. Ik vond het geg. Toen ben ik voor mezelf begonnen, als kunstenaar. Alleen het eerste jaar was het er een beetje moeilijk; daarna begon het geweldig te lopen. Ik huurde gewoon een winkel voor een maand of twee, en dan richtte ik daar een tentoonstelling in. Hoofdzakelijk in Den Haag. Ik heb sindsdien nooit meer armoede hoeven lijden; ik verdiende soms 30.000 à 40.000 gulden per expositie. Op een dag kwam er ook nog een man van de BKR kijken, en die kocht voor 50.000 gulden werk van me.”

„Zo heb ik ook nog een aantal jaren van de BKR geprofiteerd, zonder dat ik er zelf om had gevraagd! Ik vond het allang best. Ik ben diverse malen benaderd door galerieën van naam, Krikhaar onder andere, maar daar ben ik nooit aan begonnen. Dan kom je onder contract te staan, en dan gaat 40 procent van de opbrengst naar de galeriehouder. Daar zag ik het nut niet van in.”

„Sinds een half jaar heb ik voor het eerst van mijn leven een manager: mijn schoondochter doet nu de marketing, want zelf ben ik niet zakelijk. Ik schilder, en als 't af is komt zij het halen en regelt de exposities. Ik heb de tijdgeest mee: d'r komt steeds meer waardering en erkenning voor realisme, ook in kringen van kunstcritici. En 't is nog commercieel ook, dat werk van mij.”

(Olieverfschilderijen en potloodtekeningen van Peter Breedijk in Galerie XY, Tweede Laurierdwarsstraat 42, 1016 RB Amsterdam. Te zien van 15 februari tot eind maart.)

Schilder-
lijkschouwer:
Altijd gefascineerd
door de dood